

ναίκες, δὲν ἔγινε ὁμοῦς ἄνθρωπος τοῦ σαλονιού, ἔμεινε λίγο ἀπότομος καὶ κάθε ἄλλο παρὰ προσποιημένος. Μιά μέρα ρωτοῦσαν τὴν Κυρία Plater ποιὸν προτιμοῦσε ἀπὸ τοὺς τρεῖς μουσικοὺς ποὺ πῆγαιναν σπῆτι της. — « Ἄν μπορούσα θὰ εἶχα φίλο μου τὸν Hiller, ἄντρα μου τὸν Chopin καὶ ἐρωμένο μου τὸν Liszt. Φαίνεται πὼς ὑπῆρξαν ἀρκεταὶς τῆς γνώμης της ! Ποιὸς νὰ τοὺς ἔλεγε ὅτι θὰ γινότανε ἀργότερα μοναχός ! Μόνο ὁ Lamennais μπορούσε ἴσως νὰ τὸ προῖδει. Ἐμεῖς δὲν μπορούμε παρὰ νὰ εὐγνωμονοῦμε τὴν ἐπίδραση αὐτῆ τοῦ Lamennais στὸν Liszt ἀφοῦ ἔτσι ἔχομε κοντὰ στὸν Palestzina καὶ τὸν Bach ἓναν κολοσσὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

B.

## ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

### MANOLIS TRIANTAPHYLIDIS : DIE SPRACHFRAGE IN GRIECHENLAND

(SONDERABDRUCK AUS DEN SÜDDEUTSCHEN  
MONATSHEFTEN 1911 P 522-537)

Στις λίγες αὐτὲς σελίδες ὁ Κοσ Μανώλης Τριανταφυλλίδης ἐκθέτει στοὺς ἀναγνώστες τῶν Monatsheften τὴν ἐξέλιξη τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ ὅσα τελευταῖα ἔγιναν στὴν Ἑλλάδα γύρω στὸ ζήτημα. Τὸ ἄρθρο εἶναι γραμμένο μὲ πολλὴ ζωὴ καί, ἐπειδὴ ὁ συγγραφέας γνωρίζει καλὰ τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἔχει ἓνα σωρὸ ιδέες καὶ λεπτομέρειες (ἴσως μπορούσε νάτανε ἀκόμη λεπτομερέστερο καὶ ἐκτενέστερο) ποὺ ἄξιζε νὰ σημειωθοῦνε καὶ ποὺ μπορούσαν εὐκόλα νὰ λησμονηθοῦν ἐάν δὲ βρισκότανε κανεὶς νὰ τις γράφει τώρα ἀμέσως. Δίνουμε παρακάτω περίληψη τοῦ ἁρθρου τοῦ Κου Τριανταφυλλίδη.

#### α) Ἱστορία τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος.

Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ οἱ Ἕλληνες δὲ γράφουν τὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦν, καὶ ἡ κατάσταση αὐτὴ βάσταξε ἕως τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα. Τότε γίνεται συζήτηση ποῖα γλῶσσα πρέπει νὰ γράφεται. Στὸ ἐρώτημα δίνονται τρεῖς διαφορετικὲς λύσεις :

Μερικοὶ λένε πὼς πρέπει νὰ γράφουμε τὴν ἀρχαία κλασσικὴ γλῶσσα, μερικοὶ μιὰ μεσάζουσα γλῶσσα, οὔτε ἀρχαία οὔτε δημοτικὴ. Στους τελευταίους ἀνήκουν ὁ Βηλαράς (1773-1823), ὁ Χριστόπουλος (1770-1847), ὁ Σολωμὸς (1798-1857). Τὴν ὑπεροχὴ ἔχει ἡ ἀρχαῖζουσα, τάση βοηθημένη ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ καὶ τὴν κλασσικο-ρωμαντικὴ ἔφεση τῶν λογίων καὶ τῶν διευθυνόντων τῆς ἐποχῆς. Ὁ Κοραῖς προσπαθεῖ νάντικροῦσει, ἀλλὰ χωρὶς ἐπιτυχία, τοὺς ὁπαδοὺς τῆς κλασσικῆς οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση ἕως τὰ 1880 δίχως ἐμπόδιο ἐπροσπάθησαν νὰ ἐπιβάλουν τίς ιδέες τους, ποὺ βρίσκουν τὸ κορύφωμά τους στὸ πρόσωπο τοῦ Κ. Κόντου. Ὁ Βερναρδάκης καὶ ὁ Ροῖδης πρῶτοι ζητοῦν νὰ γίνεαι χρήση γλώσσας πρὸ σύμφωνης μὲ τὴν ἀντίληψη τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Ψυχάρης κατ'ὀρθὴν νὰ ξυπνήσει τοὺς κοιμισμένους καὶ νὰ δώσει τὴν πρώτη δυνατὴ ὠθηση γιὰ τὴ δημοτικὴ.

#### β) Τὰ νεώτερα συμβάντα (1911).

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1911 ὁ Μιστριώτης ζητεῖ νὰ μπεῖ στὸ Σύνταγμα, τοῦ ὁποῖου γίνεται ἡ ἀναθεώρηση, ἄρθρο προστατευτικὸ τῆς καθαρεύουσας. Συσταίνεται ἐπιτροπὴ (τὸ Φεβρουάριον) καὶ ὑποβάλλει αἴτηση στὴ Βουλὴ σύμφωνα μὲ

τὰ αἰτήματα τοῦ Μιστριώτη. Οἱ ἔχθροί τῆς δημοτικῆς τὴν πολεμοῦν μὲ κάθε τρόπο, δημιουργοῦνται συλλαλητήρια καὶ προκηρύξεις. Τέλη Φεβρουαρίου ἡ Διπλή Βουλὴ, αὐτὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις κάπως φοβισμένοι ἀπὸ τὴν ἀντιδημοτικὴν κίνησιν, ψηφίζει τὸ γνωστὸ ἄρθρον γιὰ τὴν ἐπίσημην γλῶσσαν, καὶ τὴ γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ Ἀκρόπολις, εἶναι τὸ μόνον φύλλο πού ὑψώνεται ἐναντίον τοῦ διωγμοῦ αὐτοῦ.

γ) Ἐπισκόπησις.

Ὁ Λόγος τῆς ἐπιτυχίας τῶν καθαρευουσιάνων εἶναι ὅτι ἐστρέβλωσαν τὴν ἀντίληψιν τοῦ λαοῦ κάμνοντας χρῆσιν κάθε μέσου καὶ προσπαθόντες νὰ τὸν πείσουν ὅτι κινδυνεύει ἡ πατρίδα καὶ ἡ θρησκεία καὶ ὅτι οἱ μαλλιαροὶ εἶναι προδότες. Σημάδι τῆς καταστρεπτικῆς ἐπίδρασης τῶν καθαρευουσιάνων εἶναι τὰ συμβάντα γιὰ τὸ σχολεῖο τοῦ κ. Δελμούζου. Ἐπειτα ἡδραν κ' ἐλεύθερο στάδιο στὴν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ πολιτικοὶ Σύλλογοι δὲν εἶναι ὀργανωμένοι καὶ ἡ κοινὴ γνώμη δὲν εἶναι ἀκόμα ἀρκετὰ φωτισμένη. (Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Μπούτουρα καὶ τὸν Μπουντώνα, ὅλοι ἀπὸ ἐκείνους πού ἔπρεπε νὰ παλέψουν γιὰ τὴ δημοτικὴν ἐσιώπησαν). Ἡ ἐπιτυχία τῆς δημοτικῆς εἶναι ἀσφαλὴς μὲ τὴ συστηματοποίηση τοῦ ἔργου καὶ γιὰ τὴν ἔχει ὁπαδοὺς τοὺς νέους καὶ τοὺς πειὸ ζωντανούς.

Τὸ ἄρθρον τοῦ κυρίου Τριανταφυλλίδου ἔχει ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ φωτίσει τοὺς ξένους γιὰ τὴ θέσιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος στὴν Ἑλλάδα. Ἀξίζει νὰ ἐπαινέσουμε ἀνθρώπους πού στὴν ἀρχὴ κιόλας τοῦ σταδίου τοὺς ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ποῦν ξάστερα τὴ γνώμη τους καὶ νὰ γωνιστοῦν γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀλήθειαν.

χ.

## ΟΙ ΘΕΟΙ ΔΙΨΟΥΝ

Σὲ πέντε συνεχῇ φυλλάδια τῆς Revue de Paris\* δημοσιεύθηκε τὸ νεώτερον ἔργον τοῦ Ἀνατόλ Φράνς «Οἱ θεοὶ διψοῦν». Εἶνε εἰκόνες μᾶλλον τῆς ιδιωτικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως παρὰ μιὰ ἱστορία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἄν ὁ Ἀνατόλ Φράνς θέλησε μὲ τὸ τελευταῖον τοῦ αὐτοῦ ἔργον νὰ πεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανταζόμεσθε πὼς ἐκεῖνοι πού ἔφτιαξαν τὴ μεγάλη αὐτὴ ἐποχὴ κ' ἐκεῖνοι πού ζοῦσαν κοντὰ τους, γύρω τους, τὸ καταλάβαιναν καὶ πὼς αὐτοὶ πού εἶνε σήμερον καταραμένοι νόμιζαν ἂν ὅχι πὼς ἦτανε ἄξιοι «στεφάνου» ἀλλὰ τουλάχιστον πὼς δὲν ἔκαναν τίποτα περισσότερον τίποτα λιγώτερον τὸ καθήκον τους, ὅπως ἓνας σημερινὸς ἄκακος πρωτοκωλητῆς, τὸ κατώρθωσε. Καὶ τὸ κατώρθωσε μὲ τὴν εὐκολίαν πού εἶνε συνειθισμένος νάχει καὶ ὅταν πρόκειται ν' ἀποδείξει καὶ τὰ πειὸ περίεργα πράγματα.

Οἱ σκηνῆς πού ζωγραφίζει ἀπὸ τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον, ἀπὸ τοὺς δρόμους, τὴν ἐξοχὴν, ἀπὸ τὰ φυλακὰς, ἔχουν βέβαια τὸν τύπον του, τὴ σφραγίδα του, αὐτὸ ὅμως δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ μοιάζουν πολὺ, νομίζω, μὲ τὰ πρωτότυπα τους, ἔτσι τουλάχιστον ὅπως τὰ ξέρομε ἀπ' ὅτι ἔχομε διαβάσει γιὰ καίνα τὰ χρόνια.

Βρίσκομε κ' ἐδῶ τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Ἀνατόλ Φράνς τύπον τοῦ Bergeret. Χωρὶς ἐλπίδα νὰ πείσει κανένα, μιλεῖ γιὰ τὴν ἐπανάστασιν, γιὰ τὴ συνέλευσιν, γιὰ τὸ δικαστήριον μὲ ἐλαφρότητα πού πειράζει ὅσους τὸν ἀκοῦν. Καὶ

\* 15 Νοεμβρ. 1911-15 Ἰαν. 1912.

περισσότερο ἀπ' ὅλους πειράζεται ὁ νέος ζωγράφος, ὁ συγκατοικός του Εὐαρίστ. Αὐτὸς δὲν ξέρει ἄλλο θεὸ ἀπὸ τὸν Μαρά, καὶ ὅταν τὸ μαχαίρι τῆς Korday ἐτόλμησε νὰ βγάλει, τότε, τῇ σημερινῇ ἀπόφαση μας γι' αὐτόν, παρηγορήθηκε μόνο ὅταν στὴ θέση του ἀνέβηκε «ὁ ἀδέκαστος»... Διορίζεται ἐνορκος στὸ Ἐπαναστατικὸ Δικαστήριον καὶ μὲ δάκρυα χαρᾶς ὅτι μπορεῖ νὰ δεῖξει τόσο τὴν ἀγάπην του στὴν Πατρίδα, στέλνει στὴ λεμητόμο τὸν ἄντρα τῆς ἀδελφῆς του, τὸ Γέρο του συγκατοικο, νέους, νέες, γρηῆς καὶ κρονολήρους... Τὸ αἷμα τους τὸν πνίγει ὅμως στὸ τέλος, καὶ δὲ βρῖσκει πειὰ ἡσυχία οὔτε στὴν ἀγκαλιά τῆς ἐρωμένης του, κόρης ἐνὸς προμηθευτῇ τοῦ στρατοῦ, ἐχθροῦ τῆς ἐπαναστάσεως.

Κ' ἐρχεται ἡ στιγμή πού μιὰ πιστολιά ρίχνει μαζὺ μὲ τὸ Ροβεσπιέρο ὅλη τὴν τρομοκρατία καὶ ὅλους του τοὺς φίλους καί, χωρὶς δίκη, χωρὶς ἀργοπορία, τὴν ἄλλη μέρα ἀνεβαίνει κι' ὁ Ἐβαρίστ ἐκεῖ πού ἔστειλε τόσους. Καὶ τί νομίζετε πὼς λέει πηγαίνοντας στὴ λαιμητόμο; «Δίκαια πεθαίνω — ἔλεγε. — Δὲ δεῖξαμε ἀρκετὴ θέληση. Εἴμαστε πολὺ ἐπεικεῖς. Προδώσαμε τὴ Δημοκρατία. Κ' εἶνε δίκη ἡ τημερία μας. Ὁ ἴδιος ὁ Ροβεσπιέρος ὁ ἀγνός, ὁ ἅγιος ἦταν πολὺ καλός, πάρα πολὺ ἐπεικεῖς. Κ' ἐγὼ σὰν κι' αὐτὸν ἐπρόδωσα τὴ Δημοκρατία πού χάνεται. Κ' εἶνε δίκη νὰ πεθάνω μαζὺ της. Δὲν ἐχύσαμε ἀρκετὸ αἷμα, καὶ τὸ αἷμα μας πρέπει νὰ χυθεῖ. Τὸ ἀξίζουμε.»!

B.

#### ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Ἀπὸ τὰ ΓΡΑΜΜΑΤΑ (ἀρ. 9-10) ἀναδημοσιεύομε :

Τὴν ἸΘΑΚΗ τοῦ κ. Κ. Π. Καβάφη. — Εἶναι ἓνα ποίημα μὲ νοήματα ὑψηλά, πού μαρτυρεῖ πὼς ὁ Καβάφης εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους πού, ἀθορύβητοι ἀπ' τοὺς ἐπαίνους πού γεννᾷ γύρω στὸ νομὰ τους ἡ ποίησί τους, ἀνεβαίνουν, πάντα, τὰ σκαλιὰ τῆς Τέχνης.

Σὰ βγεῖς στὸν πηγαμὸ γιὰ τὴν Ἰθάκην,  
νὰ εὐχῇσαι νᾶναι μακρὺς ὁ δρόμος,  
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.  
Τοὺς Λαιστρυγόνας καὶ τοὺς Κύκλωπας,  
τὸν θυμωμένο Ποσειδῶνα μὴ φοβᾶσαι,  
τέτοια στὸν δρόμο σου ποτὲ σου δὲν θὰ βρεῖς,  
ἂν μὲν ἡ σκέψις σου ὑψηλή, ἂν ἐκλεκτὴ  
συγκίνησις τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα σου ἀγγίξει.  
Τοὺς Λαιστρυγόνας καὶ τοὺς Κύκλωπας,  
τὸν ἄγριον Ποσειδῶνα δὲν θὰ συναντήσεις,  
ἂν δὲν τοὺς κουβανεῖς μὲς στὴν ψυχὴ σου,  
ἂν ἡ ψυχὴ σου δὲν τοὺς στήνει ἔμπρὸς σου.

Νὰ εὐχῇσαι νᾶναι μακρὺς ὁ δρόμος.  
Πολλὰ τὰ καλοκαιρινὰ πρωῒα νὰ εἶναι  
πού μὲ τι εὐχαρίστησι, μὲ τι χαρὰ  
θὰ μπαίνεις σὲ λιμένας πρωτοειδωμένους  
νὰ σταματήσεις σ' ἐμπορεῖα Φοινικικὰ

καὶ τὲς καλὲς πραγμάτειες ν' ἀποκτήσεις,  
 σεντέφια καὶ κοράλλια, κεχριμπάρια κ' ἔβενους,  
 καὶ ἡδονικὰ μυρωδικὰ κάθε λογῆς,  
 ὅσο μπορεῖς πρὸ ἄφθονα ἡδονικὰ μυρωδικά·  
 σὲ πόλεις Αἰγυπτιακὲς πολλὰς νὰ πᾶς,  
 νὰ μάθεις καὶ νὰ μάθεις ἀπ' τοὺς σπουδασμένους.

Πάντα στὸν νοῦ σου νᾶχεις τὴν Ἰθάκην.  
 Τὸ φθάσιμον ἐκεῖ εἶν' ὁ προορισμός σου.  
 Ἄλλὰ μὴ βιάζεις τὸ ταξεῖδι διόλου.  
 Καλλίτερα χρόνια πολλὰ νὰ διαρκέσει·  
 καὶ γέρος πιά ν' ἀράξεις στὸ νησί,  
 πλούσιος μὲ ὅσα κέρδισες στὸν δρόμο,  
 μὴ προσδοκῶντας πλούτη νὰ σὲ δώσει ἡ Ἰθάκη.

Ἢ Ἰθάκη σ' ἔδωσε τ' ὥραϊο ταξεῖδι.  
 Χωρὶς αὐτὴν δὲν θᾶβγαινες στὸν δρόμο.  
 Ἄλλα δὲν ἔχει νὰ σὲ δώσει πιά.

Κι ἂν πτωχικὴ τὴν βρεῖς, ἡ Ἰθάκη δὲν σὲ γέλασε.  
 Ἔτσι σοφὸς ποῦ ἔγινες, μὲ τόση πείρα,  
 ἦδη θὰ τὸ κατάλαβες ἡ Ἰθάκη τί σημαίνουν.

Καὶ τὸ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ τοῦ κ. Κ. Ι. Βάρναλη, ποὺ δείχνει πῶς ὁ ποιητὴς  
 ἂν καὶ νέος ἀκόμα, ὑψώνεται σὲ δυνατόν τεχνίτη.

Ἀνοίχτε στὰ τραπέζι' ἀπλοχοριά  
 γιὰ τὴν ὥριά,  
 ποὺ μὲ τ' ἄψο  
 κορμὶ θὰ μᾶς δειχτεῖ τὸ μελαψὸ  
 χορεύοντας· κι' ἀπὰ στὰ φειδωτά  
 ψηφιδωτά  
 ἀπλώστε, ὦ νοῖ  
 σκλάβοι, τὰ ρόδα σκύβοντας γυμνοί!

Καὶ φέρε σὲ κροντήρι ξομπλιαστὸ  
 κρασί λιαστὸ  
 κι' ἄλλο κρασί,  
 ὦ μὲ τὰ δάχτυλα τὰ μικρὰ σύ!

Καὶ στίς κολόνες, ποὺ πρασινωπά  
 κλαριὰ νωπά,  
 κισσοῦ κλαριὰ  
 μὲ τὰ κομμένα φύλλα καὶ τ' ἀριά  
 τίς ζώνουνε γιὰ τὴν καλὴ γιορτή,  
 ὡς μποῦνε ὄρτοι  
 καὶ σιμωτά  
 καθρέφτες μὲ στεφάνι' ἀσημωτά,

νὰ χιλιάζουν τὸ κάλλι τῆς ἀχνῆς  
 μὲς τὸν ἀχνό,  
 ὅπου γι' αὐτὴ  
 θὰ βγάνει ὅσο λιβάνι θ' ἀναφτεῖ ! . . .

ὦ ! ὑψώστε τὶς φωνούλες τὶς ψιλές !  
 τὶς ἀψηλές  
 δᾶδες, ὦ νιοί,  
 χαμηλώστε ! τὸ ροῦχο τῆς ἀνοίει

σκίζοντάς το· καὶ λάμπουν στὸ γερό,  
 τὸ λυγερό  
 κορμί, ποὺ ἀχεῖ,  
 τὰ κρυφά, ποὺ μὲ σπάνιο ἔχουν βραχεῖ,

νάργο ! . . . ὦ ! μὲ τοὺς καπνοὺς τῆς κεφαλῆς,  
 —Φαλλῆς ! Φαλλῆς !—  
 μὲ τὴν ὀρμή,  
 ποὺ ἀκράτητο μᾶς κάνει τὸ κορμί,

ὡς θέλει κάθε σύντροφος λαμπρὸς  
 ὅς φερθεῖ μπρὸς  
 σ' ὅλους, ξηρὰ  
 χεῖλια δαγκάνοντας,—μὲ τὴ σειρά ! . . .

Στὸν « ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ » (τεῦχος 230) ὁ κ. Γεράσιμος Βῶκος δημοσιεύει μιὰ πρόχειρη μελέτη γιὰ τὸν κ. Γιάννη Βλαχογιάννη. Ἀπὸ τὴ μελέτη αὐτὴ παίρνουμε μερικά μέρη ποὺ χαραχτηρίζουν σημαντικὰ τὸ ἔργο τοῦ διαλεχτοῦ μας συνεργάτη.

« . . . Τὸ διήγημά του στὸ ἀνθρώπινο δρᾶμα εἶνε ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ ὠραιότερα αἰσθήματα. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς δρᾷ περισσότερο ἀυθορμήτως. Ἡ καταφανὴς φιλοδοξία του εἶνε ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ἐλληνικὴν ζωὴν. Ἀλλὰ γνωρίζει καλῶς πῶς πρέπει νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ. Αὐτὸ εἶνε ἡ τέχνη του καὶ ἡ διαίσθησίς του. Τὰ θέματά του παρουσιάζουν πάντοτε τὰς μεγάλας ἀντιθέσεις τῆς ζωῆς ὡς νόμου καὶ τῆς ζωῆς ὡς φύσεως. Ἐπιτολαίως θὰ τὰ ἐχαρακτήριζε κανεῖς ἐλληνικὰς ἡθογραφίας. Παρὰ τὴν τοπικὴν σκηνοθεσίαν των, παρὰ τὸ χωριστὸν ἔνδυμα τῶν ἡρώων του, τὸ ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον εἶνε γενικώτερον καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς ἐκφράσεως, ἡ ἀπολύτως καλλιτεχνικὴ ἀντίληψις, αἱ ζωγραφικώταται περιγραφαί, μία ἀπειρος γαλήνη διανοητικῆς νηφαλιότητος, μία πρωτίστως ἀβίαστος καὶ φυσικὴ ἀφήγησις, καὶ ἰδίως ἡ δραματικότης των ἢ ἡ ποιητικὴ των καὶ εἰδυλιακὴ χάρις, τὰ καθιστοῦν ἀπόκτημα πρὸς τὴν μᾶλλον καλλιεργημένην καὶ ἀπαιτητικὴν διάνοιαν. Φυλλομετροῦντες καὶ ἀναγινώσκοντες αὐτὰ ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὗρωμεν περισσότερα, αἰσθανόμεθα τὸ ἴδιον ποὺ εἰς μίαν πινακοθήκην, ὅταν θὰ ηὐχόμεθα νὰ εὗρωμεν καὶ ἄλλα ἔργα ἐνὸς μεγάλου ζωγράφου.

Τὸ ὕφος, ὁ χαρακτήρ, ἡ ἔκφρασις εἶνε ἰδιότυπα. Ἄλλ' ἡ μονοτονία, ἡ κόπωσης οὐδαμοῦ εἶνε αἰσθητά. Καὶ δὲν βλέπει ὁ συγγραφεὺς τὸ κοινὸν δρᾶμα μόνον, τὴν καθημερινὴν ἀνθρωπίνην σκηνήν, ὡς οἱ ὑποδεδέσμετοι πραγματισταί, δὲν βλέπει μόνον ἔξωθεν τὴν ἐλληνικὴν ψυχὴν, ὡς θὰ ἔλεγον κατὰ

τὴν συνειθισμένην τῶν ἔκφρασιν οἱ θαυμασταὶ αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ἀλλ' εἰσδύει εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν, διακατέχει τὰ ἀπώτερα κίνητρά της, βλέπει ἀκόμη τὰ ὄνειρα τῶν ὀνείρων της. Τοιοῦτον εἶνε τὸ περίφημον διήγημά του «Ἐκάτης ἔρωτες» διὰ τὸ ὅποιον ὁ Χρηστομάνος ἔλεγε, ὅτι θὰ ἤθελε νὰ τὸ εἶχεν ὑπογράψῃ καὶ ἄς ἐπλήρωνε εὐθὺς μὲ θάνατον αὐτὴν τὴν δόξαν. . . .

« . . . Τὸ ἔργο του εἶνε ἀντικειμενικόν, ζῇ εἰς αὐτὸ ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ μόνον στὴν ἔμμορφιά της καὶ σὲ ὅ,τι ἀξίζει νὰ εἰπωθῇ ἀπὸ τὴ ζωὴ της. Ἔτσι ὁ τεχνίτης ὑπεκατεστάθη στὸ θρόνῳ, στὴν παράδοσι, στὰ ἤθη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αἱ ἀφελέστεραι τῶν διηγήσεων ἔχουν κάποτε ἓνα βαθὺ φιλοσοφικὸν νόημα, ὅπως στὴν «Πληρωμή», τὸ διήγημα μὲ ἥρωας ἓναν ἄνθρωπον καὶ ἓνα λύκο. Ἄλλ' εἰς ὅ,τι εἶνε ἀπλῶς τέχνη, δὲν ὑπάρχει ἓνα διήγημα, μία σελίς, ἓνα ποίημα ποῦ νὰ μὴν ἀπολαμβάνουμε τὴν χάριν τοῦ ὕφους, τὴν φυσικότητα τῆς διηγήσεως, τὴν δύναμιν τῆς περιγραφῆς καὶ ὅσῳ προχωροῦμεν ἀνακαλύπτομεν ὅλον ἐν νέους κόσμους ποῦ ὀφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἐκλεκτός, ὁ ὁποῖος ἐξιστόρησε πλατύτερον τὴν ζωὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴν πολυτιμότερή της οὐσία. . . . »

Στὸ ἴδιο φυλλάδιον ἀρχίζει καὶ ἡ δημοσίευσσις τοῦ «Φταίστη», μεγάλο διήγημα τοῦ κ. Δημοσθένη Ν. Βουτυρά.

Στὸ «ΝΟΥΜΑ» (ἀρ. 463) ξεχωρίζουν ἀπ' τὰ φιλολογικὰ δημοσιεύματα ὁ «Τριστάνος καὶ Ἰζόλδη», δραματικὸ ποίημα τοῦ Ettore Moschino μεταφρασμένο μ' ἐπιμέλεια καὶ τέχνη ἀπ' τὸ φίλον μας κ. Ν. Ποριώτη, καὶ οἱ «Ἑσπερινοὶ Ἀντίλαλοι» τοῦ κ. Μαλακάσης.

Στὸ ἴδιο περιοδικὸν (ἀρ. 464) ἐτυπώθηκε ἓνα ὑπέροχον ποίημα τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ. Ἐπιγράφεται :

#### ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ρεματαριὰ ἢ βρυσούλα ἢ ποταμός,  
ζωῆς νᾶμα τὸ νερὸ τοῦ Τραγουδιοῦ,  
πότε μιᾶς πολιτείας ὁ ταραμός,  
πότε μέρωμα τᾶγριου λαγκαδιοῦ.

Ρέει, κλαίει. Τὸ πίνει ὁ φτερωτὸς διαβάτης  
γὰ νὰ ὑψωθῇ στάγνᾳ καὶ στάνοιχτά.  
Ἡ ἁμαρτωλὴ Ψυχὴ τὴν παρθενιά της,  
μέσα του σὰ λουστῇ, ξαναποχτᾷ.

Καὶ στὴ φήμη καὶ κάτου ἀπὸ τὴ λήθη  
καὶ σὰ στῶν Ὀλυμπίων τὸ πλευρό,  
πάει τὸ Τραγοῦδι. Ὁ Κόσμος, παραμύθι  
τὸ Τραγοῦδι, τὰ θάνατο νερό.

Κι ἂν τίποτε δὲν ἦρε νὰ ποτίσῃ  
καὶ αἰαίριαστο κυλάει καὶ ἑρμαδιακό,  
μὲ τὸ δικό του μοναχὰ μεθύσι  
ζῇ, θεριμένο ἢ πρῶο, βασιλικό.